

**Länsstyrelsen i Gotlands län**

Diarienummer 3145-2025.

**Yttrande med anledning av överklagat positivt  
förhandsbesked för skolbyggnad på fastigheten  
Västerhejde Nygårds 3:1**

Länsstyrelsen har gett Region Gotland (regionen) såsom sökande tillfälle att yttra sig över Försvarmaktens överklagande av beviljat förhandsbesked. Med anledning härav får regionen anföra följande.

**Inställning**

Regionen bestrider ändring.

**Skäl för inställningen**

Skolan och förskolan är en utpekad del av totalförsvarets civila del. I Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34 s. 143) konstaterar regeringen att skolväsendet är en samhällsviktig verksamhet som ska fungera även vid höjd beredskap och i krig. Under höjd beredskap kommer sannolikt många föräldrar och vårdnadshavare att bli ianspråktaga inom det civila och militära försvaret. Genom att upprätthålla utbildningsverksamhet vid höjd beredskap och ytterst krig bidrar bland annat grundskolan och förskolan till att personalbehovet i annan samhällsviktig verksamhet kan säkerställas.

Begreppet pågående markanvändning i miljöbalken (MB) har behandlats i förarbeten och rättspraxis (prop. 1997/98:45 del 1 s. 550, NJA 2015 s. 323 och HFD 2016 ref. 48). Begreppet ges där en relativt generös tillämpning och innefattar en normal och naturlig rationalisering. En bedömning måste ske från fall till fall och göras med utgångspunkt i vad som vid varje tidpunkt framstår som en naturlig fortsättning av den pågående markanvändningen.

Skolfastigheten i fråga används sedan länge för samhällsviktig skolverksamhet. Verksamheten utökas inte med regionens ansökan i ärendet. Ansökan gäller inte boende. Ärendet handlar således om pågående markanvändning för skolverksamhet.

Av förarbetena till 3 kap. MB (prop. 1997/98:45 del 2 s. 29) framgår att bestämmelserna i 3 kap. MB motsvarar bestämmelserna i 2 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. och att det som anges i propositionen till den lagen (prop. 1985/86:3) gäller alltså. Enligt den sistnämnda propositionen är naturresurslagen, d.v.s. nuvarande 3 kap. MB, inte

avsedd att utgöra grund för ingripande mot pågående användning av dessa resurser och ska inte medföra några inskränkningar i pågående markanvändning. (Se prop. 1985/86:3 s. 14 f. och 96.)

Försvarmaktens överklagande grundar sig på att bestämmelser om riksintressen enligt 3 kap. MB vore tillämpliga i ärendet. Eftersom förhandsbeskedet gäller en redan pågående markanvändning för skola, ska som ovan visats 3 kap. MB inte innebära någon inskränkning på den pågående skolverksamheten. Sålunda ska Försvarmaktens överklagande avslås.

För övrigt visar utredningen i ärendet att riktvärden för buller inte överskrider vid den pågående skolverksamheten enligt miljökonsekvensbeskrivningen för Tofta skjutfält. Det går inte heller att bortse ifrån att det finns annan närmare skjutfältet befintlig och planerad bebyggelse och att den bebyggelsen utgör begränsningar för skjutfältets omgivningspåverkan. Sådana omständigheter är relevanta vid en sammanvägd bedömning av om olika intressen för markanvändningen, även för olika totalförsvarsverksamheter, kan vara förenliga.

Utgången i ärendet gäller även de specifika barn som påbörjat sin skolgång och som enligt skollagen och barnkonventionen har rätt till utbildning. Ett avslag på regionens ansökan kan innebära att cirka hälften av barnen måste fullgöra skolgången i en annan skola. Det kan inte utan vidare anses vara förenligt med barnets bästa att ryckas upp ur ett pågående socialt sammanhang. Det framgår att miljö- och byggnämnden i det överklagade beslutet även beaktat barnens intressen i nämndens avvägningar.

Sammanfattningsvis delar regionen i allt väsentligt miljö- och byggnämndens utredning och slutsatser om att regionens anspråk på och barnens behov av fortsatt skolverksamhet på fastigheten överväger eller i vart fall är förenliga med Försvarmaktens anspråk.

---

Patrik Pettersson  
chefsjurist

tfn 0498-269227  
e-post patrik.pettersson@gotland.se